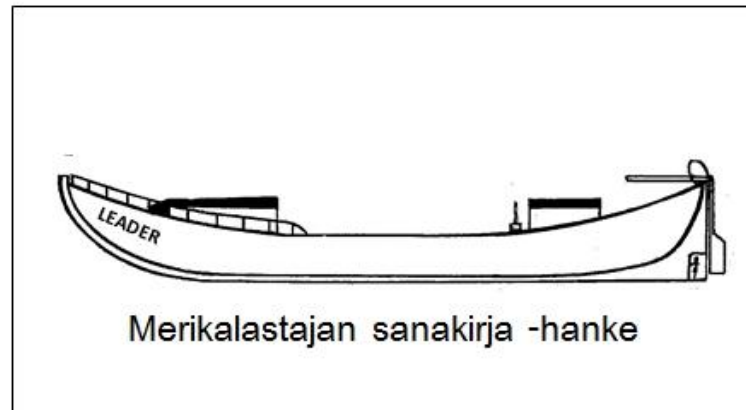

Selkämeren kansallispuiston ystävät ry ja Merikarvia-seura ry

LEADER-hanke ”Merikalastajan sanakirja”

Kalastajien haastattelu

Haastateltava: Eelis Välimäki (EV)

Haastattelija: Juhani Aalto (JA)

Paikka ja aika: Eelis Välimäen huoneistossa Merikarvian vanhustentalolla 29.3.1994 ja 29.3.1994.

Tekstin purki ja litteroi Juhani Aallon 1994 äänittämältä CD-levyltä Lasse Lovén 17.8.2016. Murreversio. Poimittu kalastukseen, kalastajiin, mereen ja paikannimiin liittyvät kohdat. Äänite on tallenteena Merikarvia-seuran arkistossa.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Eelis Välimäen tulo Peippuun 1937

JA: Millon ja miten muutitte **Peippuun**? Oliko *silakkarysiä* siellä?

EV: Kallion Miko leski myi talon. Hän oli siinä *syttinkis* sitte. Kuoli pihaan.

Siellä ei ollu mitää *rysiä*, vain tyhjä *huone*. *Silakkaverkot* ja *paatit* ostivat Stenroosin Otto ja Petsamon Paavo. *Rysiä* ei siellä ollutkaan.

Mä laitoin oman rysän noin 1937. Santasen Erkki ja Vanha Heinonen kokivat rysää, kun minä olin sotareissulla. **Ouran** rannalla oli. Välimäellä isällä oli **Kungsbakan** vedet, hän sai vanhalta Kungsbakalta vesioikeuden mereen. Santasen Erkki osti samaan aikaan rysän Luotosen Antilta, mutta Erkillä ei ollut oikeutta Alakylän vesiin. Me panimme Erkin rysän sinne. No he meinas kuuskerilaiset *vetää* sen, mut mä sain sitte Välimäeltä oikeudet Alakylän veteen. Kuuskerilaisten piti sit *vänkällä nostaa*, mut ei siitä tullu mitään. Mä sanoin et varkaudesta mä syytän ja se jäi sit siihen. Rysä pysy paikallaan, siin **Gaddin** ulkopuoles. Olin parin vuoden ajan Santasen Erkin ja Heinosen Jussin kans sodan jälkeen. He *laitto* sit *lohirsyä*. Mä ajattelin et mun aika ei riitä kaikkiin.

Menin sit sanoo Isoviikin Niksulle s. 1994 et lait rysä nyt, mul oli **Köörtilän** vesis *oikeus*. Niksu osti sit rysän ja olin neljäkymmentä vuotta Niksun kans. Menin Pohjan sahaan Peipust. Ajoin moottorillakin paljon, se oli tunti. Kiersin **Pooskerin**. Välistä tuotiin kalat **Krookkaan** mut enempi osa **Mäntyluotoon**. Mul oli rysä **Noorperis**, lähellä **Enskerii**, Se oli ahlaslaiste vesii. Me käytii siäl **Peräkaril** vanhalt kalastajalt kysymäs kuuluuko se **Ahlasii** se *rysäpaikka*. Se sano et se o **Lalloiveden** puolel, *heittäkää* siihe vaa.

Niitte **Knuutsalon** miesten piti *vetää* sit se, mut se sama Peräkarin äijä tuli siihe ja sano top pojat, häl o kartta, älkää menkö *pitelemää*. Se jäi siihe sitte se rysä. Se oli siinä sit koko aja mu rysä. Toine oli **Masperis**. Mul oli sit kaks paikkaa **Köörtilän** kalastuskunnat ostettuna. Masperin paikat oli matalimmat ja Niksun rysät oli matalii, mul oli syvä rysä. Se oli piru syvä paikka se Nordbergin paikka. Ensin katottiin Masperin rysät ja sit Noorperin rysä. Siit oli sit lyhkäne matka painaa **Mäntyluotoon**.

EV: Mul oli kaks rysää ja Niksul oli yks rysä. Lopetin kerralla kymmenkunta vuotta sitten. Mul oli rysät vielä ja ajattelin niitä *heittää*, mut Niksul tuli Parkinsonin tauti. Myin rysät Sainen Joukolle.

Yhden kerran oli *kova merenkäynti* ja kahden *koimme*, *silakoit* oli pirusti. Mä sanoin et pan ny se köysi *vyöhön* kiinni. Hän seiso köysi kädes saatana siinä ja mä olin rysäs sisäl. Mä *kömpein* sitte rysästä ulos ja tulin ja panin köyden vyöhön kiinni. Hän sano et kyl hänki sen pistäny olis. Mä sanoin et juu ensi vuanna mut meidän pitää tänäpänä menna kalain kans maihin. *Koit* tulla sitä pitki *laidansivuu* ny, mä pidän *murreen* että et putoo siitä meree. Paikat hakkas helvetisti.

Hän tuli sitte toiselta puolelta ja piti *vyöstä* kiinni. Se meni sit ohitse. Se on pojat semmonen tauti, jumalauta. Jos jotakin jännittää tai kättelee tarkemmin sen enempi se *rupee*. Kun hän pani kädenki taskuu, hän vähän häpeski sitä, ni kohta rupes *skruuvaamaa*. Täyty mennä siihe välii ja sanoo ett lähde kävelee mun kans ny, ni jännitys laukes.

Valkoinen ajokoira

EV: Hyvä kettukoira oli. Vihainen oli Vettenrannalle, mutta kiltti lapsille.

JA: Koira hukku *laivaväylään* vihdon viime.

EV: Lasse meni sen kans perkele tuanne **Halluskerii**. Se ajo siellä jänistä ja hän jätti sen sinne. Sill aikaa teki *merivartija* siihe *troti*. Ja koira tuli samaa tietä takasi ja meni siihe trottii eikä päässy ylös ja hukku siihe. Nämä tuli Lindholmi pojat ja näki ko koira ei painu. Selkä näky veden päällä. Koira otettii ylös ja haudattii.

Pooskeris o ketut tehny kauheita luolii. Pooskerin isäntä, tämä Tomi justii, tuli sano et ottakaa vaa ne pois. Isännälle konjakkiryppy ja koiralle vatta täyteen ruokaa ko vaa saadaan kettu pois. Suljimme toisen pään luolast ja löimme keskelt auki. Siittä *koira alle* ja ei siittä kauan menny ko koira tappo sen ketun. Tulimme sit talolle ja se Santasen Erkin veli Väinö eli vielä ja sano et laittaa koiral nii paljo lihasoppaa ko se syö. Me saimme konjakkiryppyn. Sanoimme et me nyljemme ketun ja annamme nahan. Mut ne sano et ei mittää viekää pois. Kävimme siellä vielä jänisjahdissa. Valkoisella koiralla Hupilla ajettiin.

Tarinaa Vanhasta Torpasta ja poltosta

EV: Pitkä komia Sali, näyttämöt eteläpääs, suuri hirsinen komia talo. Se Före sen poltti 1934. Ne löi vetoo. Näsi, Före ja Vakki Erkkilä. Se joka saa pitkän tikun se polttaa talon. Ei tutkittu. Joku jätkä joka oli maantiellä otettiin putkaan mut ei se ollu sitä polttanut. Se oli usean päivän päivää putkas, mut ei hän ollu polttaja. Polttaja meni yli joen Yliluoman saunaan ja naureskeltii siäl ja katteltii ko torppa palo.

Merikarvian satama
1900-luvun alussa.

Kuva: Merikarvia-
seuran arkisto – Antti
Hassi.

Seinällä oleva kuva ja pirtukauden muisto

JA: Onko tämä Sannan laiturin kohdalta?

EV: Se on kunnan laituri. **Brändön** taustat. Siinä meidän isän *verkkovappeet* ja *merihuoneet* on tällä puolella. Siinä *kärrätään* juur halkoja *kaljaasiin*. Siinä on nyt Sannan Eliaksen kalatouhu ja Välimäen *kalahuoneet*. Laivat oli ahvenanmaalaisia laivoja. Viimene *kaljaasi*, mastot näkyy, se oli jos muistat *parkkisuuli* ja osuuskaupan laituri vieres, ko Salmen rautatie oli ja sinne *kargottii* sitte niitä *tapuleita* pitkin siinä *massaa* sinne päin Erosta. Me olimme siinä sit justii kolme neljä miestä. Yhtäkkiä nimismies Faageri ja kolme poliisii *sysäs* siihe auton kans. Mul oli juur sitte *pirtupullo* kädes ja ja kaljapullo. Piti kaataa sitä pirtuu kaljaa. Saatana, ne *sysäs* siihe. Mut minä lähdin pitkin laituri nii paljo mitä ikänäni pääsin ja kaljaasin *mastoo*. Heglunti tuli hetken matkaa perästä, mutta *lakkas*. Mä menin yhtä päätä ylös *saalinkeille*. Mä ajattelin että menen *välivantin* kohdalle ja istuin siihen. Ajattelin, että jos tulee niin annan *kurkon* kuvan ottaan. Mut ei tullu.

Faageri tuli sitte, nimismies, ja Hegrooti ja Vuorenmaa ja sanovat Ilkalle, joka oli kaljaasin kapteeni, et määrätäkää se sieltä mastosta pois, se o juovuksis ja putoo. Mä sanoin et mitä ajoitte minut tänne. Piruuttani. Viinaa mul oli mut en mä sitä ryyppänny, kaljaa vaan. Mul oli viinapullo taskus. Mä jäin laivan mastoon pitkäks aikaa. Ne vei muut putkaan., mä jäin laivan mastoon. Mä laskeuduin sit alas ja menin Ilkan *kajuuttiin*. Joimme siellä viinat. Mä sanoin et ne tulee kyllä takasin ja ottaa mut. Ilkka sano et tämä on hänen kotins ja sieltä ei tulla miestä hakemaan.

Ilkan kans paljo ryyppättii ja oltiin sillai. Kaljaasin nimi taisi olla "SÄDE". Ilkka oli kapteenin sukunimi. Kaljaaseja oli *Krookas* 24 odottamassa lastia. Jätkiä oli perkele joka puolelta Suomen maata. Kaljaasissa oli tavallisesti kolme miestä ja välistä kokkipoika. Harvassa laivassa oli moottori. Toiset otti 80 *syltää* halkoja, toiset 100. Niitä oli 5 *korttelisia* ja 6 korttelisia, kortteli oli 6 tuumaa. Ruotsiin vietiin 5 korttelisia halkoja. Kyllä niitä *rupes* sitte tuleen metrin halkoja. Mutta vähemmäks niitä metri halkoja oli.

JA: Tuo sano Anni, Venerannan Eeron sisar, se oli nuori *plikka*. Hänen ikäses *laivapoika* **Ahvenanmaalta** pyysi häntä emännäksi. Sano et on rikas ja näyttikin rahojaan. Anni sano et ei hän tule kun mies on aina merellä, *meren päällä* ja hän joutuu olemaan sun *korossan* aina yksin.